

Előfizetési árak:
Égész évre 5 frt - kr.
Fél évre 2 frt 50 kr.
Negyed évre 1 frt 25 kr.

Minden a lap szellemi részét illető
kérdéseknek a szerkesztőség (fő-
szerkesztő: Papáczky István) - az
alíróknak, hirdetőknak és felhívás-
látnak a kiadóhivatala, Huszár István
költségekkel köteles válaszolni.

Megjelen vasárnaponként.

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetési árak:

Egy négyhasábos petitor
ára bélyegen kívül 8 kr.
Többzori közlésnél árked-
vezmény.

Hivatalos hirdetések
100 szóig 2 frt 30 kr bé-
lyeggel együtt, - minden
további megkezdett 100 szó
után 1 frttal több.

Kéziratok nem adnak
vissza.

Egyes szám ára 40 kr.

A szociális kérdés.

A nemzet régi bajaihoz, melyeket a
nemzetiségi és vallási megosztás társadal-
munkban tenyészt s megszűnni nem enged,
sorakozik legújabbban a szocializmus, melyről
azt gondoltuk, hogy népünk józan gondol-
kozását megmetyélni képes nem lesz.

Sajátszerű, hogy éppen a gazdag alföldön
ütötte fel először fejet, ahol az em-
berek sőt a munkások se szoktak éhen
halni, ahol még a felvidéki szegény népünk
is megszokta volt keresni kenyeret.

Hiszen a hőmezővársárhelyi munká-
soknak senki se vonta meg most bérüket,
senkise követelt el most rajtok igazságtal-
anságot és ők mégis szervezkednek: szerve-
zkednek, mert új társadalmat akarnak a
mostani helyett, ők földosztókka akarnak
lenni a tulajdonjog megvetésével.

A szocializmus ugyanis egészen moder-
n idea, új társadalmi terv, melyet az
ember a keresztény világnézet uralkodása
idején nem ismert. Mert az urakban volt
akkor igazság és szeretet, a munkásokban volt

elköltségtelen életmódban, a rossz példákban,
a sikkasztásokban, a vallás megvetésében és
abban a bizonyos gazdálkodásban, mely egész
falvakat földönfutó koldusokká tesz: annál
jobban fog terjedni a szocializmus, s erősebb
gyökereket fog verni. Mert ebben a dolog-
ban igazán csak a bove majore discit arare
minor.

Nem hiába mondta Proudhon, egyik
főszocialista e század elején, hogy minden
politikai kérdésnek hátterében vallási kérdé-
s lappang: a szocializmus is szorosau a
kereszténységet megvető liberalizmusnak
szüleménye, mely az ember végcélját e földre
helyezi. Tévedés, mint a liberalizmus; fel-
forgató, mint a liberalizmus, de őrdögiesen
logikus.

A liberalizmus következtlen a saját
elveivel szemben, fázik végig vonni azokból
a következtetéseket s csak odáig megy, míg
azok előnyére vannak a liberális streberek-
nek: a szocialisták ellenben következtések,
mint az anabaptisták a protestantizmusban,
s azt mondják, ha teged nem feszelyez
Krisztus, engem se; ha te az ember vég-
célját itt keresed, én is; ne legyen közöt-
tünk különbség, egyik ember olyan, mint a
másik. Így gondolkoznak a hőmezővársár-
helyiek is, akik mellesleg mondvá protes-
tánsok, erős hajlammal a nazarénizmus felé.

Tessék csak higgadtan és tárgyilago-
san olvasni a szocialista iratokat s a moder-
n felvilágosodottak önmagok elveire ismer-
nek azokban, csak hogy egy kissé jobb
logikával fejtegetve, mint azt ők tenni szokták.

S éppen ebben rejlik a szocializmus
orvoslásának nagy nehézsége, hogy az a
modern világnézetnek egészen természetes
folyománya. Más országokban se tudnak boldo-
gulni vele, nálunk sem lesz elnyomható;
azon nem segít fegyver, elnyomás, sem re-
presszív törvények. Világnézeteket csak vi-
lágnézetekkel lehet orvosolni, ha azokat az
urak és gazdagok csak úgy vallják s a gya-
korlati életben követik, mint a munkások
és a szolgák.

Minél erősebben befeszkelődik nálunk
a liberális gondolkodás a fensőbb tizezernél,
minél eljesszőbb módon nyilatkozik az az

erkölcstelen életmódban, a rossz példákban,
a sikkasztásokban, a vallás megvetésében és
abban a bizonyos gazdálkodásban, mely egész
falvakat földönfutó koldusokká tesz: annál
jobban fog terjedni a szocializmus, s erősebb
gyökereket fog verni. Mert ebben a dolog-
ban igazán csak a bove majore discit arare
minor.

A munkadij szabályozása, a célbavett
telepítés sem javítja meg a megtévedt el-
meket, t. i. a munkásokat: mert ezeket el-
méletek vezetik, melyeket tanult emberektől
kaptak. S miután a liberális urak mind-
dig csak másokat akarnak a saját szájok
íze szerint formálni, de ők javulni nem akar-
nak: hát bizony forradalmaknak nézünk
előbe, melyektől magunkbaszállás által előre
megmenekülni nem akartunk. Hogy ezekhez
az elkerülhetetlen felforgatásokhoz mennyivel
fog hozzájárulni nálunk még a mai liberális
egyházpolitika is, mely a szédelgésnek és a
fektelenségnek tárt kaput nyit, azt a közeli
jövő világosan meg fogja mutatni.

Nem kis dolog az tehát, amire ben-
nünket az alföldi hírek figyelmeztetnek s
óva intenek, hogy idejekorán előzzük meg
a bajt. Nincs ugyanis az az emberi baj, melyet
orvosolni ne lehetne, csak tudni és
akarni kell hozzá. Az első az, hogy min-
denki belassa a baj igaz okát, a megfogya-
kozott keresztény szellemet fölfelé és lefelé;
a második, hogy a társadalom vezetői ismer-
jék fel az orvoslásra vezető eszközöket.
Egy nemzetgazdász se jelölte meg ezeket
jobbban, mint XIII. Leo pápa „a munkások
helyzetéről” 1891-ben kiadott körlevelében
(olvasható Prohászka: XIII. Leo pápának
beszédei és levelei. A sz. István-társulat
kiadásában 369. l.).

Am szíveleje meg ezt a liberális sereg,
mérlegelje az abban kijelölt eszközöket; fo-
ganatosítsa ezeket a törvényhozás s akkor
alaposan hozzá fog járulni a szocializ-
mus megoldásához hazánkban. Mielkép nem,
legfeljebb növelheti a bajt. D.

1848-9. Nyitramegyében.

A háború, az ellentállás folytatására
pénz kellett. Ezt kellett megteremteni min-
den áron. Már előző számunkban említet-
tük, hogy adakozásra szólították fel a né-
pet. Elfogadtak e célra pénzt, értéktárgya-
kat, gabonát, posztót, vásznat stb. akár
teljesen ingyen, akár pedig kölcsönképen.
A június 27-iki nyitramegyei közgyűlésen

elhatározva lón, hogy a megyénél kezelt
„regi felkelő seregi pénztár” a honvéde-
lemre fordítassék s a magánosoknál levő
tökei behajtsassanak. S miután az eszter-
gomi érseki megyében „felsőbbégi rende-
lettel fogva” (kit kell ez alatt érteni, a
jegyzőkönyvből ki nem deríthető) mindazon
egyházi szerek, arany és ezüst eszközök és
egyéb drága-ágok, melyek az isteni tiszte-
letre nem elkerülhetetlenül szükségesek, a haza
védelmére fordíthatók voltak: Nyitrame-
gye közönsége felirt Palugyay Imre nyitrai
püspökhoz, hogy egyházmegyéjében hasonló-
képen intézkedjek.

Érdekes megemlíteni itt, hogy a me-
gye jul. 17-ki közgyűlésében felirt Kossuth-
hoz, hogy a hadviselésre szükséges pénzt
majd Kossuth-bankóval fizeti be a kormány-
nak és kérte, miszerint a megyében be-
gyűlt adományokat és kölcsöntárgyakat visz-
szatarthassák Nyitra, mire Kossuth azt
felelte, hogy e tárgyak visszatartásába bele
nem egyezhetik, azokat mulhatlanul a me-
gye beszolgáltatni köteles a központi kor-
mánynak és pedig azért, mivel a magyar
pénz alapját éppen ezen adományok is ké-
pezik, tehát vissza nem tarthatók.

Erre megindul Nyitra és vidékén a
toborzás a „honvédi önkényes sorai részére.”
Nyitra a „hadfogadást kormányzó tiszt”
Doll Bálint lett 1 frt napidíjjal, segédje
Kamanházy Ferenc nyitrai esküdt és Tóth
József sebész.

De ezek nyilván csak szervezők voltak,
mert július 1-én Simonffy József nyugdíja-
zott százados őrnagygyá és a megye egy
nemzetőri zászlóaljparancsnokává neveztetett
ki. Július 10-én pedig egy másik zászlóalj
parancsnokságát báró Messena, nyugalma-
zott őrnagy nyeri el.

A megye nyugati határán keletkezett
Hurban-féle mozgalom elnyomására a bel-
ügyminiszter meg május 22-én kiadta az
elfogatási parancsot, hogy Hurban József,
hlubokai evang. lelkész hívőre tetéssek,
minek foganatosításával Petykó János, Zmer-
tych Simon szolgabíró és Conrad Mihály
alügyszék lettek megbízva. Hogy az elfogatás
nem történt meg, mindnyájunk előtt ismer-
retes.

Mint érdekes pendant felemlíthető, mi-
lyenek voltak a közbiztonsági állapotok a
megyében. Már előbb hoztuk, hogy a vág-
vecsei kerületben a jun. 24-iki képviselővá-
lasztásokon néhány községet szörnyen el-
páholtak, most a vert had boszut esküdtött
s a győzőknek megüzente, hogy hiszen majd
vásárok vagy fuvarozás alkalmával vissza-
adják nekik a kölcsönt. Mert is a közleke-
des megszokták, a győzők nem nagyon örül-
tek a babérokknak s a világot nem lehetett
azon községekből fuvarost kapni.

Ismeretes dolog, hogy az 1848-diki
mozgalom kitérősekor több, az ország hatá-
rain kívül állomásozó ezred katonája el-
hagyta helyőrségét és résztint egyenkint, ré-

TÁRCA.

A pusztán.

Rajz.

Irta: Mártonffy Imre.

Az alacsony urilak üresen állt. Ajtai
és ablakai portol lepve, az idő viharától
összetörve logtak le és sarkvasait a rozsdá
marta. A rongyos háztetőn bagoly- és csoka-
család ütötte fel fészket és megfirték egy-
más közt. Mult evben epp arra vitt utam,
s midőn az elhagyott ház kapuján zörgettem,
tompán visszhangzott kopogtatásom, de egyéb
nesz nem válaszolt. Az üres szobákban ga-
lambok fészkeltek, melyek azonban nem he-
derítettek rám, hanem turbekoltak és búgtak.
Az udvari lakkal atellenben kis ká-
polna állott, mely régi, mohos falakkal volt
körülveve. Korhadt labakban három kis ha-
rang függött, melyek bizonyára már regen
nem szoláltak meg. A harangkötelet a szel
himbálta, s köröskörül ember nagyságu vad-
kender fogta körül, úgy, hogy ha a haran-
gózó hozzá akart volna fenni, óriási felada-
tába került volna. Jobban megneztem a he-
lyet, de labnyomat nem tudtam felfedezni.
A kápolna kapuján halvány, régi szent kep
látszott. Három ablaka volt a kis épületnek,
de melyeken nem lehetett belátni, elva-
kultak és mindentele színben játszottak. A
tablak köré és fölé piszkos halot szőtt
egy unalmas pók, a melyben néhány el-
fogott és már regen kiszaradt legy és mé-
hike feketelt a szürkesegeben. A fal és
kápolna között a ter regente sirkert lehetett.
Három felirat nélküli, összeomlott sir, bujan

begyepesedve egészítettek ki a szomorú ma-
gányt, mely a környek melancholiáját egye-
síté magába.

Nem volt maradásom. Mit keressen az
elő a halottak kastélyában? Kifele indultam
tehát. Elkezdtem botanizálni, s a hajdani
veteménykertben, mely valamikor szebb na-
pokot láthatott, néhány vadretket találtam.
Kivájtam botommal a földből s bekebelez-
tem. Hyen fenyes lakoma után megsomjaz-
tam. De a mellettem levő gémes kútbán
egy ujjnyi víz is aligba volt. Vendéglőt vagy
eszadót a pusztában jó darabnyira nem ta-
lálék, tehát nem volt mit tennem, mint
hogy leheveredtem az illatos virágu akácfa
áryába, szemlétem a rozoga kápolna ha-
rangját és korhadt tetejét, melyen sűrű
bokrok tenyesztek.

Elaludtam. Hogy meddig tartott ál-
mom, nem tudom, de amint órára pillan-
tottam, megijedtem. Ugyanis a kis és nagy
mutató egymáshoz tapadt és a nagy vitte a
kicsit. Gyorsan felugrottam fekhelyemről,
keresztül mentem az elhagyott kertem és
Miska „szögamat” kerestem, ki egy puska-
lövesnyire állt szekerevel. Jómódu parasz-
gazda volt, de igen egygyű. Amint hozzá-
értem, szundikált. Meg a lovakat is elerte
a buzgóság, mert ugyanesak vágták egy-
máshoz fejüket.

Belültem a szekérbe s jól oldalba
löktem Miskát. Felebredt, végig simította
homlokát, kerges tenyeret megdörzsölte, az-
tán megragadta a gyeplőt. A lovak keves
nogatás után villámgyorsan röpítettek tova
a kocsi.

— Ismeri-e kend azt a lakatlan pusztai
házat amott? — kérdém.

— Már hogy ne ismerném. Ott szü-
lettem és ott nőtem fel.

— Kie ez a birtok?

— Senkié.
— Senkié? Nagy kópé kend Miska.
— Mondom senkié, mert ketten ves-
zekednek erte, de míg az egyiké lesz, ad-
dig a perköltés felemészti az egész jószágot.
— Kik azok a ketten, kik veszeked-
nek rajta?

Nem ismerem, még nem láttam őket
soha.

— Kie volt a birtok azelőtt?
— Daru Mátyas, Janos és Pálé.
— Három testvére?

— Azok biz hármán voltak testvérek.
Mind a hármán egy hét alatt haltak meg.

— Ez csodálatos.
— Nem lehetetlen az uram! Ötven
evig minden este kártyáztak; midőn az egyik
meghalt, a másik kettő nem játszatott
többé. De megengedi ugy-e, hogy megtöltsen
a pipámat s rágyujtsak? Jobban megy a
beszéd.

— Tegyen amit akar.
Miska elővette makráját, megtöltötte
és rágyujtott.

Eg már. Hát mit is mondjak tovább.
— Mondja meg, ha tudja kend, hogy
miért nem gondozzák a birtokot? Hisz sze-
pen jövedelmezne.

— Ki gondozná, ki kezelné? Mit jö-
vedelmezne? A ketten, kik veszekednek,
perlekednek erte, nem törődnek a birtok-
kal, csak a pénz szeretnek zsebevágni.

— Mi volt kend ott?

— Beres.

— Sok dolga volt kendnek?

— Minden reggel 10 óraker Daru
Mátyas uramnak előhoztam ólösszaru pipá-
ját s rá kellett gyujtani. Aztán befogtam a
kocsiba s Mátyas ur elment. Mert nagy ga-
vallér volt ám.

— Hát aztán mit csinált?

— Lefeküdtem és aludtam.

— Hát a másik két urat ki szolgált ki?

— A többi kilencvenkilenc.

— Nem értem kendet.

— Százan voltunk. Azt hiszem, ha
százból egyet elveszünk, kilencvenkilenc
marad!

— S mind a százan dolgoztak? Vagy
a többi is azt cselekedte, amit kend?

— Mind dolgoztak. Aki elvégezte dol-
gát, lefeküdt a húsbe és pipáltunk.

— Minek volt az a sok eseléd? Azt a
munkát, mit kendtek elvégeztek, három be-
res is elvégezte volna.

— Oh igen, a munkát elvégezte volna,
de az urak szerették a kenyelmet és a nagy
uri pompát. A hintó, lovak, a park diszi-
tése stb. sok eselédet kívánnak.

— Hisz akkor kendtek valamennyien
a birtok felet megették.

— A felet nem, hanem az egészet.

— Volt még 12 más nagybirtokuk, ott
pedig bőven termett a rozs.

— Tehát a per a másik 12 nagybir-
tok elosztásáért folyik?

— Dehogy! Azokat a birtokokat régen
elverték a Daru-testvérek.

E pillanatban nagyot zökkent a szekér
és a feneketlen kátyuban elakadt. Benné
voltunk a pocsolóban és se előre, se hátra
nem mehettünk.

— Az őrdögbe! Majd a nyakamat
szegtem!

— Uram, én nem vagyok oka, felig
vak vagyok már, aztán ez a fakó se ér so-
kat, egy pultura nem ez, de még annyit
se. Hát biz elhibáztuk az utat.

— Miért nem hord kend pápaszemet?

— Hordtam, de el kellett dobnom.

— Miért, talán nem látott rajta?

— Nagyon jól láttam vele! Daru Já-

szeptemberben elszöktek, hogy a mozgalomhoz csatlakozzanak. Galiciából a Württemberg-erzred egy százada még május hó 13-án hazaszökött, Nyitra megye ez alkalommal felirát Mészáros hadügyminiszterhez, a megye jellemző hangulata a többi közt eké-
ként nyilatkozik:

„Nem lehet tagadni, hogy az említett ezred század megszegte kötelességét, melyvel állásának tartozott, de viszont el kell ismerni azt is, hogy a katonai rendszabályok ellenére elkövetett fentebbi tényre nem indított kötelességének rosszakaratából és bűnös szándékából származó megszegése által, hanem azt buzgó hazafiságotól és honszerelmétől vezéreltetve azon okból sürgette, hogy értesülve hazájának veszélyben forgása felől, annak megmentésére sietését mulasztatlan halaszthatlan hazafiai kötelességének tartotta. — És ez okból tisztelettel felkerjük Hadügyminiszter urat, hogy az iment említettükkel, méltó figyelemmel viseltetni és azt a nevezett huszázredre század ebbeli tettének megítélésében enyhítőleg alkalmazni sziveskedjék.”

Nagy baj volt, hogy a postaközlekedés igen nehezen volt közvetíthető. Budapestről mindössze hetenkint kétszer jött a posta s az is via Érsekújvár-szered, hol a harmincad hivatal volt elhelyezve, miáltal teljes egy nap vesztett el, a különben is álmolában járó „sebes postában,” mint akkor nevezték. A megye az utirányt Érsekújvárról Komjáthra és innen Nyitrára terelni óhajta, mert az előbbi távolság — ugymond — 9929 folyó ól vagyis 1¹/₂ állomás, Komjáth—Nyitra pedig 10081 folyó ól vagyis 1¹/₂ állomás. S ugy is történt, az utirány megváltoztatva lón.

A forradalmi visszatekérések miatt felette sok volt a rab Nyitrán. Az akkori körülmények közt 235 embernek szük volt a helyiség, s így dr. Nagy József jelentést tett, hogy epidémia elkerülése végett mulasztatlanul szükseg van rá, hogy másutt helyeztessenek el és pedig vagy a piaristák meléképületében, ahol azelőtt kaszárnya volt, vagy pedig a püspökvárban, részben a vári börtönben, részben pedig a vár kazemattáiban. Palugyay Imre püspök, kihez a megye fordult, kijelentette, hogy a vári börtönbe „szívesen fogadja” a rabokat, de a kazemattákat át nem engedheti, miért is a kegyesrendiek tag épületet vették igénybe.

Említettük, hogy a „Közöny”-t, a kormány hivatalos lapját 60 példányban rendelték meg, hogy azonban a törvényeket és kormányrendeleteket a tót ajku lakosság is megértse, előfizettek a Kosztelni által Pozsonyban szerkesztett „Slovanske Noviny” című tót lapra, mely a kormány intencióját magyarázta. De e magyarázatnak nem igen volt foganatja, mert az augusztus 7-iki közgyűlésen panaszosan említették, hogy a bodoki járásban fekvő községekben u. m. Zlatník, Kis-Vendég, Nagy-Vendég, Pochában és Szolcsánban, nem akarják elfogadni a magyar törvényeket. Kopecký Adam szolcsánki, Sztrégynszky József nemecskői és Kugyela István szolcsánki bíró a népet lazítják.

Különösen a nemzetörök összeírása ellen nagy volt az ellenszenv. A közgyűlési jegyzőkönyv panaszkodik, hogy Alsó-Vasárdon egynehány községből a nép többnyire botokkal fellegyverkezve összegyülekezett, melyek közt bizonyos Zelinka nevű zsellér, Mraesko János radosnai gazda és Felső-Vasárdon egy Barta nevű zsellér a népet fellazítva, iszonyu kifejezésekkel ellenszenvűlni merészkednek. (Közgyűlési jegyzőkönyv 1848—9-ből 512. lap.) Az ellenszenvű nép

nos vette nekem. Mindent jól és tisztán láttam rajta, de megis eldóbtam.

— De miért?
— A falubeliek kinevették és folyton azt mondogatták: német vagy te, vagy valami csemparág, hogy szemüveg kell neked? Isten az embereket szemüveg nélkül teremtette, s Adam apánk se hordott ilyesmit. Erre aztán elhajítottam.

— Kérem nem vastagnyaku kalvinista?
— Kérdem nevetve.

Nem en, nagyságos uram. Én római katolikus vagyok, vagy pápista, mint a csegek mondják. — Gyi te fakó! Kése ne! — nógatá a parákat, s néhányat legyintett rájuk az ostorral.

— De ne rohanjunk oly vesztettül, hiszen agyonráz a kocsi, a derekam most is nyilallik az előbbi zökkenéstől.

— Nem történik semmi baj! De nekem sietnem kell!

— Mi dolga van?
— A környék gazdái holnap a városba mennek, ahol először fog menni a gőzparipa vagy vasut. Azért akarunk mi holnap megjelenni küldöttsegileg, s a legöregebb gazda fog beszélni nevünkben, hogy a nagy urakat megkerjük, hogy a vasut ne menjen el a falunk mellett. Minél messzebb megy, annál jobb!

— Megbolondultak kendtek, hát miért?
— Nagyságos ur! Egy olyan füst- és tüzökadó ördög, mint a vasut, borzasztó bajt okozhat. Leeghet az egész falu. A mult heten, anint éjjel a földéken hazafele halagtam, a határban láttam, mint ropkódtak szet a tűzsziporkák, pedig akkor még csak csinálták az utját. Hát most, mikor már kész?

— A vasut még nem gyujtott meg egy házat se, de számtalan községeket és falvakat tett gazdaggá.

megfekezésére Rajesányi Pal szolgabíró küldetik ki.

Nem sokkal kellemesebb dolgot jelent aug. 7-én Benkeó Géza, vittenci szolgabíró Verbórol. Ott szerinte a bíró megtagadta, hogy ok nem lesznek nemzetörök, sőt még magát a rovatolási lajstromot is megtagadta kiadni; Zslkóc község pedig még a kirendelt előfogatókat sem akarja teljesíteni. A megye tekintve, hogy a hadügyminiszter csak ott kívánta a nemzetörök összeírását, hol azt a nép lelkesedéssel fogadja, egyelőre erőszakolni nem akarja, csak a bíró megfedeését rendeli el.

Vályi Mihály szolgabíró szinten jelenti Sopornyaról, hogy „a nemzeti őrsereg ellenében felette nagy idegenkedés mutatkozik, mert ott egy tót proklamáció közöltetett, mely azt állítja, hogy ne iratkozzanak be, nehogy uly fizessék a nemzetörököt, mint a követeket”. Hasonló jelentést tesz Janics Karoly a nyitrai felső járásból, Sándor Adolf Szobotistrol. Bjel Daniel összeíró elnök szinten kemény ellentállásra bukkant. Banka, Moraván, Hubina, Duczo, O- és Uj-Lehota, Hradek, Huorka, Maduníc, Vorosvár, Ujvároska, Beregszeg, Felső-Zele, Szilád, Bucsan, Karkóc, Sz.-Peter, Jalso, Nagy- és Kis-Förvistyve községek lakosai mind kerekén kijelentették, hogy a leghatározottabban ellenszenvűnek a nemzetörök alakítására vonatkozó parancsnak. — Egyedül Nagy-Surány, Érsekújvár s a többi alsó járásbeli községek állítottak hadilábra csapatokat, kiknek felkelő kapitánya Turcsányi György volt. De a nép lelkesedése itt sem lehetett valami túlságos nagy, mert a megboldogult öreg ur, mikor mozgósította századát, azzal biztatta legényeit „Ne féljétek fiaim, hisz én arra vezetlek benneteket, a merre ellenség — ninesen”. S ugy is tett, Surány, Egyházszeg, Kisvárad, Malomszeg, Bankeszi gardistáit, kiknek nagyreze kovács csinálta lánzsával volt fellegyverkezve, egész Postyenyig vezette. Hol neszet vevén Simunich csapatának, ejuk idejen menekültek. Mig a csornokiakkal Galgóc felett, a Vág partján meglepték Simunich felhárkóponyos „vasas nemet”, kik elhanyvan lánzsáikat a folyóba ugráltak, miguén az ellenség körülvette és maga akadályozta meg, hogy vízbe ne fulljanak s elvedvén tőlök az összetakolt fegyvereket, „szabadságotla öket.”

Habár a tót nép meggyenkben nem is mutatott valami nagy lelkesedést a magyar szabadságharc iránt, annál tevékenyebb volt a nemesség és az intelligencia. S midőn szeptember 7-én megnyitá a havi közgyűlés, b. Jeszenak János főispán elnökle alatt, egész entuziazmussal elrendelik a megye összes községeiben a sorozást a most már magyar sorkatonaság számára, még pedig oly gyorsan, a mint csak az ilyen válságos időben lehetséges, t. i. 7 nap alatt. A sorozó „választmányhoz” mindenütt a lelkesek is meghívattak. Az esperesi hivataloknak megahagyták a megye reszeröl, hogy minden templomban szöszékröl hirdetendő ki, hogy senki az összeírásnak ellenszenvűlne ne merészljen s hogy az mindenkire kivetel nélkül kiterjesztetik. Ha valaki mégis ellenkezik, elfogassék s a megyei börtönbe zarándó.

Felhívás Nyitravármegye hölgyeire.

Nyitravármegyében született meg a „Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület” megteremtésének eszméje és Nyitra városában öltött testet az eszme, midőn 14 évvel ezelőtt itt tartott meg az első magyar kultur-egylet közgyűlése.

Akkor néhány száz ember kétkedő ér-

— Hogy lehet az?
— Hogyan? Hát a gyors utazással egyik városból a másikba, vagy falvakba, aztán a termés gyors szállításával, a portékák, levelek stb. továbbításával. Nem is számítva a nagy kényelmet az utazásnál.

— Minek nekünk a kényelem, meg a gyors utazás? A mi lovaink is oly gyorsan visznek, meg csak oly kényelmesen utazunk. Termésünket bevisszük a vásárra szekerünkön, minek nekünk a vasut? Mit csináljunk a lovakkal? Oh nem, uram! mi ezután is lovakkal fogunk utazni. Az ördögmasina nem kell nekünk.

— Ugy beszél kend, amint érte. Bolond beszéd pedig az! A vasut a legnagyobb áldás az országokra nevez, kétszeresen nagyobb a félreeső falvaknak. Ide hallgasson kend! Ha kendtek küldöttsegét menesztenek a mernök urakhoz, hat akkor azok építenek egy vasutat, mely a falu közepén fog keresztül menni. Oly közel lesz a házakhoz, hogy se lo, se kocsi nem jöhet ki az utcára. Ha nem latják át, hogy a vasut hasznukra fog válni, hat akkor úgy fog tenni a miniszter, Lukács pedig megteszi am! Ide nézzen! Látja ezt a pecetes papirt? Ez kinevezem! En a kendtek vasutjánál állomásfőnök vagyok.

Miska, a különben jambor gazda elhalványodott és megadta magát.

— Nagyságos ur! — dadogá, — nem fogjuk elküldeni a küldöttsegét. Az öreg Csajkos se fog szólni nevünkben! Beleenyugszunk sorsunkba, de egyet kérünk megis.

— Mit?

— A vasut a falu háta mögött menjen el — legelőket két mértföldnyire tölünk — talán ugy nem fog bajt okozni — lovainkkal majd utolérjük. . .

deklódése kísérte az alapvetés fáradságos munkáját, ma a tagok ezrei működnek közre, a nemzeti szellemnek és a magyar nyelv ismeretének terjesztésében és az egész ország lelkesedve nézi a nemes küzdelmet, melyet a derek egyesület a felvidéken, az egész ország érdekében folytat.

Nyitravármegye hölgyei az egyesület tagjai köze nagy számmal törtent belépésük által bizonyították be, hogy szívük egész melegevel csatlakoznak a szent mozgalomhoz, melyet a halhatatlan Jókai „második honfoglalásnak” nevez; hogy, a mint részt kérünk a dícsőségéből, melyet a „második honfoglalás” győzelmes befejezése fog hozni a nemzetre, ugy örövendve sietünk elvállalni részünket a munkából, mely a diadalnak ára.

Most azonban, midőn a F. M. K. E. hatalmasan, duzzadón az erőtől, vármegyénk székvarosában készül megtartani az évi rendes közgyűlést, helyesnek vélem, hogy az egyesület ma már annyi sikert ért törekvései iránt érzett lelkesedésünknek, külsőleg is, maradandó alakban is, kifejezést adjunk; mi veghöl azt tartanám leghelyesebbnek, ha az egyesületnek díszes, saját kezünkkel hímzett zászlót ajándékozunk, melyre az egyesületnek ritkán ugyan, de országos jellegű összejövetelek alkalmával mégis szüksege van és melynek sajátjából való beszerzése nem volna helyeselhető, midőn annyi nagy erdek vár kielegítésre.

Ez a zászló maradandó emléke lenne az 1894. évi nyitrai közgyűlésnek, a késő nemzedékeknek is hirdetné, hogy Nyitravármegye magyar hölgyei áthatottan a nemzeti egységért való lelkesedést tüztétöl, ott küzdöttek a férfiak oldalán a második honfoglalásnál is; mint a hogy a férfiak oldalán küzdött a magyar nő mindenkor, akkor is, a mikor elfoglálni, akkor is, mikor megvédeni kellett a hazát.

Azon t. hölgyeket, a kik ezen tervemet helyeslik, tisztelettel felkérem, hogy f. évi május hó 6-án délután 4 órakor Nyitravármegye székházának nagytermében ezen terv részletes megállapítása és a hímző munka szetosztása végett tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek.

Honleányi üdvözlétel
Nyitra, 1894. ápril hó 25.

Thuróczy Vilmosné,
a F. M. K. E. rendes tagja.

Levelezés.

Nagy-Tapolcsány 894. apr. 26.
Tisztelt szerkesztő úr!

Viharos tisztujtás. Nagy-Tapolcsányban f. hó 25-én, a bíró és a hozzá tartozó városi tisztviselők választása tartatott.

Nem szólnék a dologhoz, ha a választás alkalmával előforduló, általános és rendkívüli igazottságot keltő, alítólag felsőbb intézkedésből eredő eljárásban az alkotmányos ország, sőt a szabad magán vélemény egyönteműséget, labbal tiprasat nem látók.

Fülöpp Alajos úr, volt Nagy-Tapolcsányban immár közel 3 even keresztül, vallaskulombseg nélkül köztisztviselőben és becsülésben reszesült buzgó biraja; s habár ezen terhes hivatal, mely még birtoka kezeseben is annyiszor akadályul szolgált, — soha nem kereste, — a közbizalom által megkeresve és támogatva, szívesen viselte.

Most is csak a közbizalomnak engedett, midőn a város összes irni tudó, — a tán 10 kivétel nem számít — polgára által aláírt kervenben, kik között 82 — izraelita v. polgár is volt, — a bírói hivatal további viselésére felkeretett. A kerven a fozszolgabíró urnak is küldöttsegileg lón felterjesztve. Es mindenek dacára a kandidációból kihagyatott, habár ellene meg ellenségei sem tudtak csak nemi mulasztási hibát is felhozni.

De — mint értesülve vagyunk azért törtent ez, mert a kormány egyházipolitikájának bizalmat szavazo megyei gyűlésen bizalmatlanságot mert szavazni. Ez tehát a szabadelvűség, a szabadság?!

Lapunk egy másik barátja írja:

Fülöpp Alajost, a volt bírot az elnök a kandidáltak sorából mellözte, helyébe Csuppek Jánost tette, melleje továbbá Minik Józsefet és Pollak Bernat. A gyűlés megnyitása után a kandidáltak névsorát olvasta fel az elnök. Általános meglepetés és mebotránykozás vett erőt a kebleken. A szavazók egyhangú kivánsága elhallatszott a teremben: Fülöpp kell nekünk, senki más! Az elnök csendet kért, mi nem akart egy könnyen beállni. Ekkor a künn ácsorgó csendörök bejöttek. De ez olaj volt a tüzre! „Nem gyűlésezünk csendörök jelenlétében — mondta a polgárok. — Kuldje ki az elnök a csendörököt! Midőn a polgarság kivánsága teljesült, csend állott be. Munk lemondott jelöltségeröl s utóbb Pollak is. Csuppek maradt az egyedüli jelölt, s az elnök öt megválasztott bíronak kiáltotta ki. A polgarság elkeseredettségében tombolt. Majd ujra csend állott be, s ekkor Szecsenyi Vilmos esp. pbeantott, Zatkovics Alajos ügyvéd és Zhorella Istvánt küldöttek Csuppekhez megkerdezendők, elfogadják-e az állást, s ha igen, vegye tudomásul, hogy ezzel nagy zavart fog előidezni, mert a polgarság egyhangú bizalma Fülöppre. A küldöttseg Csuppekkel jött vissza az ülésterembe, hol Csuppek kijelentette, hogy igen nagy elfoglaltsága miatt

el nem fogadhatja e terhes tisztelet, különben köszöni a megítéző bizalmat (?). Harsány eljen kiáltással fogadták ezen kijelentését. Ekkor az elnök Fülöpp Alajost kiáltotta ki bíronak. Az öröm, mely a polgárok arcáról letüközödött, oly nagy volt, hogy azt leírni lehetetlen. Küldöttsegét akartak Fülöppert meneszteni, de ez lehetetlenségnek bizonyult, mert a polgárok testületileg jelentek meg nála, hol Zatkovics üdvözölte a megválasztottat, ki megköszönte a megítéző bizalmat. Ekkor vállukra kapták s ugy hozták a gyülesterembe, hol ujra üdvözöltek, s Fülöpp sem maradt adós köszönetével. Következett a tanácsnokok megválasztása, mi nagyon simán ment végbe. Ezzel a gyűlésnek vége lett.

Este az új bírot a polgarság faklyás menettel tisztelte meg, hol Ballon József szép üdvözöl beszédet mondott, melyre Fülöpp válaszolt. A beszéd végeztével a polgarság Himnuszot énekelte levett kalappal. Este 60 teretekü bankett volt a „Koronán” az ünnepel tiszteletére. Sok toasztot mondtak, melyek között Burza Józsefé is volt a nála már megszokott kacagató humorával fűszerezve.

Helyi hírek.

Lapunk szerkesztője e hó 26-án a következő sorokat vette:

Ft. Tanár ur!
A Szent-István-Társulat a bíbornok hercegprímás elnökle alatt folyó hó 19-én tartott közgyűlésen Fötisztelendőségét az igazgató-választmány tagjává választotta. Midőn szerencsem van fu. Urat ezennel legelénkebb örömmel értesiteni, tarsulatunkat Fötisztelendőségét kegyes jóindulatába ajánlva, maradok fötisztelendő Tanár urnak alazatos szolgája

Budapest, 1894. apr. 25-én

Kisfaludy Á. Béla, alelnök.

A jövő heti keresztjáró napok sorrendje a székesgyházi templomban a következő: Hétfőn, kedden és szerdán a professionális sz. misék reggel 8-kor veszik kezdetüket, melyeknek végeztével első nap Balogh Antal a kegyesrendiek, második nap az apácák, — és harmadik nap a sz. ferenc-rendiek templomába Csuppek Sándor kanonok urak vezetik a körmenetet. — A sz. beszédek pedig hétfőn Szmda Kálmán segédlelkész, kedden Skoluda Lajos és szerdán Miksa Arsen hitoktatók mondják. Aldo esutortokön pedig a sz. mise, — melyet Venczell Ferencz nagy-propóst úr végez, — 9 órakor veszi kezdetét.

Eljegyzés. F. ápril hó 25-én Erdős Béla biztosító tarsasági hivatalnok eljegyezte Szmda Antónia kasszonyt, a helybeli polgári iskola tanitonőjét.

Hangverseny a püspöki rezidenciában. Folyó hó 24-én Bende Imre, nyitrai püspök, püspökké szenteltetésének 7-iki évfordulóját ünnepelte. Ez alkalomból délelött ünnepléses isteni tisztelet tartatott a vártemplomban, mely után az összegyűlt papság tisztelegni akart a püspöknel, de vegre abban törtent megállapodás, hogy csak a káptalan nevében Venczell nagygyepost maga tolmácsolja a káptalan jókívánatait. — Délután Bende püspököt nagy figyelemben reszesítette a gimn. tanuló ifjuság, melynek vagy 80 főből álló ének- és zenekara 4 órakor felvonult a rezidenciába és a nagy ebédlőben elhelyezkedvén, több sikerült ének- és zenedarabbal kedveskedett a püspöknek. Jelen volt csaknem az egész káptalan, néhány szemináriumi és főgimnáziumi tanár, dr. Thuróczy fizikus és Metzger Ede gyógyszeres nejevel. — Ez alkalommal lón elszavalva a Bende püspök által „Isten es haza” címre kitűzött pályanyertes óda is. Feljegyzésre meltnak találok, hogy a pályazatot egy zsidó, Popper Manó VIII. oszt. tanuló nyerte el, s a 12 strófás ódat nagy lelki epülésunkre ő is szavalta el a püspöki rezidenciában. Ez volt az egyedüli soloelőadás, mert a többi ének és zenéből állott.

— A program lejátzsása után a püspök az „Isten es haza”-ról parenézist tartott az ifjusághoz, melynek befejezése után a tanuló kezesokra dehiroztak a püspök elé. — A hangverseny programját Spanyol Pál, VIII. o. tanuló által igen ügyesen festett keretrajzokkal díszes selyemkötésben nyujtották át az ünneplésnek.

Műkedvelői előadás. Ez évi ápril hó 14-én megtartott es hangversennyel egybekötött jatekonycelu műkedvelői előadás jövedelme a következő: Eladott színhazi jegyekből befolyt 258 frt 78 kr. Felülzettek Engel Józsefné 5 frt, N. N. 1 frt 50 kr, N. N. 50 kr. Összes jövedelem 265 frt 78 kr. Kiadás: Nyomatvány-költség 14 frt 35 kr. Ket zongora bérlete, hangolás es szállitás 46 frt, a zenekari emelvény felállítás, az alkalmazott munkások es színhazi szolgálja, a jegyszédők es jegyárusztónó díja, világitásert a próbákön, díszítók díjai, a kölcsönzött kellekek után fizetett díj, hatósági engedélyek, postabélyegek, a színház átfűteshez felhasznált fa ára s egyéb színhazi kellekekert 49 frt 6 kr. A vigyatek es monológ előadáshati jogaert es zenedarabokert postaköltségekkel 33 frt 34 kr. Gazvilágitásert 8 frt 50 kr. Az előkepez szüksegelt díszletekert 14 frt 20 kr. E szerint az összes kiadás kitesz 165 frt 45 krt, marad tiszta jövedelem 100 frt 33 kr, mely összeg rendeltetési helyére került. — A ker. nőegyesület elnöksége ezuttal is halás közönetet fejezi ki a műkedvelőknek önfeloldozó közreműködésükert a azon készségeert, melylyel szívesek voltak a magasztos cel elő-

mozdításához hozzájárulni. Köszönését fejezi ki továbbá az egyesület Pravda N. urnak, ki az előadásához kölcsönözött virágokat, valamint Frankl N. helybeli butorkereskedő urnak, ki az előképhez szükségelt kellekét díjtalanul oda kölcsönözte, továbbá Tombor Kornel gyógyszerész urnak, ki az előképhez szükségelt görögűzetet adományozta, egyúttal a felülfizetőknak, kik a jövedelem szaporításához hozzájárultak. (Magunk részéről pedig megjegyezzük, hogy a legmelegebb köszönetet ketségkivül Fridiczky Béla szolgabíró urat, az egylet fáradhatlan tevékenységű titkárat illeti, ki az egylet sokszor igen tetemes jegyzői teendőit a szent ügy iránti odaadásból nemcsak teljesen díjtalanul végzi, de körültekintő figyelemmel, finom tapintatával és talalekony szervezői tehetséggel úgy a szereplők, mint a keresztény négyelet vezérényiségének osztatlan nagyrabecsületét kiérdemelte. Szerk.)

Az új vasuti menetrendre, mely május hó elsejével életbe lép s lapunk utolsó oldalán közölve van, figyelemzetjük t. olvasóinkat.

Igazott hét Nyitrai. F hó 23-án hetfőn delután sugtak-bugtak az emberek. Rémhíreket mondott egyik a másiknak, hogy a városházán, hogy is mondjuk szeliden, malverzáció fordult elő. Három-négy emberből álló csoportok diskuráltak az utcán, hűdezők keppel egymásnak referálva a szallongó híreket. A fama azt mondotta, hogy 6000 frt veszett el nyomtalanul, mások még többet, sokkal többet rebesgettek. — A pénzért Csacsó István, városi pénztáros felelős. Csacsó ellen, ki körülbelül 18 éve viseli a pénztárnoki tisztelet, már három év előtt is feljelentést tettek, de jobarátnak és jóakaróinak sikerült a kifogásolt mulasztásokat helyreírni. — Most Ocskay László városi számvevő jött rá több esetre, mely felkeltette gyanúját, s ezt a város polgármesterével közölte. Eppen a közbirtokossági pénztár vizsgálata levén, a polgármester egyszerre beszűntette a vizsgálatot, mivel — úgy mond — sokkal fontosabb dolog került most napirendre, s lementek a városi pénztárba, hol az első hiányok konstataciójánál Kostyal polgármester Csacsó István pénztárnokot három napi szabadságra bocsátotta és a pénztár szigorú megvizsgálását elrendelte. Arpási Imre bankigazgató elnökléte alatt Mercader Antal és Ocskay László lettek ezzel megbízva. — Csacsó már másnap (24-én) beadta lemondását, de a polgármester azt nem fogadta el. — Amint a hír szárnya kelt, a pénztárnok hitelezői rögtön megrohanták Csacsó telegkönyvet. A város 5000 frtng biztosított magat, a Nyitrai Népbank, magánosok, eddig mindössze, mint halljuk, körülbelül 26 ezer frt van előjegyezve házára és szülőjére. A vizsgálat megbejezve nincsen, a mai nap (28-án) tartott városi közgyűlésen mindössze 2100 forint hiányt konstataáltak. — Ugy látszik, hogy itt nem annyira a rossz akarat, mint a pénztárnok járatlansága az oka, ki a tömerdek elszámoló könyvben ki nem ismerte magát. Csacsó helyettesítésével Ocskay László lón megbízva. A közgyűlés jóváhagyta Csacsó felhőszegését s a vizsgálatot, melyhez meg a megye és a pénzügyigazgatóság is fog küldeni egy megbízottat. — A sajnálatos incidens felett még nem mondunk végleges ítéletet, majd bevárjuk a vizsgálat befejezést.

Új tagok: Báró Jeszenszky Sándor Nógrád-Bercel és Ivánka Oszkár Kistúr a nyitrai gazdasági egyesület rendes tagjai sorába léptek.

Vegyes hírek.

Bende Imre nyitrai püspök, mint már említettük 15 ezer frtot adott az újvidéki róm. kath. templom felépítésére, hol éveken át plebanuskodott. A hitközség ápril 22-én a következő sorokkal tolmácsolta háliját.

*Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Úr!
Kegyes Atyánk!*

Nagyságos Kopper György apát-plebanos úr f. évi március hó 15-én az újvidéki róm. kat. hitközségi képviselőtestületnek rendes közgyűlésében nagy örömet okozó és a szívet el nem muló hálára hangzó hírelt lepte meg híveit, midőn örömtől áradó halás szavakkal ünnepélyesen tudomására hozta a közgyűlésnek Méltóságának újvidéki volt híveit iránti szeretetének újabb fényes taubizonyosságát ama nagy-lelkű, bőkezű adományban, melyvel Isten dicsőségére és hitünk erősítésére emelendő díszes templomunk felépítése közben vállainkra nehező gondjaink között segítségünkre támogatásunkra sietni méltóztatott 15.000 frt. kegyes adományozása által.

Főtisztelendő Püspök Úr, szeretett Atyánk! A te feokt szellemed és atyai jószágodnak emléke el-távozásod után is énkünk el újvidéki róm. kat. híveid szívében, irántunk szeretetedet a távolból is már több alkalommal éreztetted velünk: de legújabb jótéteményeddel örök hálára tudomásunkra volt lelki gyermekeid. Ezentul, szeretett Atyánk, emléked nemcsak a Tégéd tisztelő, szerető hálás lelki gyermekeid szívében fog élni, hanem míg majdan díszes templomunk érebangjai hálás utózatokat örömben bánatban Isten dicsőítésére fogják hívogatni és mig leszen Isten szolgálója, ki templomunkban a szeploleten áldozatot bemutatja, addig fog élni Neced is mint az újvidéki róm. kat. hitközségünknek és ének nyuló templomunknak legnagyobb jótéteménye.

Kegyelmes Urunk, szeretett Atyánk, az újvidéki róm. kat. hitközségi képviselőtestülete mely hálával és szeretettel elteve atyai jószágod legújabb bizonyítéka által, kedves kötelességének tartja volt híveidnek törő köszönetét és háliját tolmácsolni: mint hálás gyermekeid buzgó szívvel kerjük Istenünk, tartsa meg drága életedet szentegyházunk és szeretett magyar házára javára és dicsőségére az emberi kor végső határáig; minket, jószágod kezideit csókolo hálás gyermekeidet pedig, kerünk, tarts meg ezentul is atyai szeretetedben.

Kelt a róm. kat. hitközségi képviselőtestületnek Újvidéken 1894. március hó 15-én tartott közgyűlésének megbízásából.

Hódoló tisztelettel

Kovács János Kopper György
egyházképviseletel jegyzője. apát-plebanos elnök.

Egyházmegyei hírek. Kardoss Gusztáv, trencsényi apátplebanos, mint részvétellel értesülünk, a múlt héten súlyosan megbetegedett. Minthogy a nyitrai püspök legközelebb Trencsenbe készül, s a plebanos egészségeben történt változás miatt a plebaniára nem szállhat, ifj. Bobok József, sz. szeki jegyző Trencsenbe utazott, hogy a püspök szállására vonatkozólag a szükséges intézkedéseket megtegye. Mint értesülünk a püspök a trencsényi piaristáknál fog meg szállni; habár, mint örömmel értesülünk, Kardoss apát ur állapotát már jelentékenyen jobbra fordult. — *Czeizel Antal*, vesztenyi segédlelkész Zsigmondháza helyezettett át hereg Hohenlohe sándorhoz, házikaplanynak. — *Fábry László*, nyitraegyházmegyei áldozár s tabori káplán a becsi katonai helyőrségből, a hadgyakorlatok tartamára Bruckba (L. m.) az ottani tábortáborba lón áthelyezve szolgálattételre.

Kinevezés. *Russzel János*, vajúghelyi járásbírósi aljegyzővé lón kinevezve Vág-Sellyere. — *Dezsi Kornél*, trencsényi járásbírósi végrehajtó pedig Ungvárra helyezettett át hasoni minőségben.

Komjátról annak kijelentésére keretek fel bennünket, hogy Schurmann Imre számtartó, nem mint lapunkban jelentve volt tudóvesztben, hanem hevny tudó hurubban halt meg. Mit is ezennel készséggel helyre igazítunk.

Értekezlet a Nyitrai megyében építendő vasutak tárgyában. *Meghibő*. A Nyitrai megyében tervezett keskenyvágányú vasuti halozat sorsa a vármegyei törvényhatóság múlt évi határozata értelmében a f. évi május hó 1-ső napján végleg eldőlt, meg-

állapodásra kell tehát jutnunk a további teendőkről iránt. Tisztelettel kérem ennel fogva a *helic-stubnyai*, a *nyitra-holicsi* s *érsekújvári-nagy-surányi* vasuti érdekeltséget, hogy f. évi május hó 6-án (az érsekújvári vásár első napján) déli 12 órakor Érsekújvárott a városháza termében tartandó értekezleten minél nagyobb számban megjelenjen szíveskedjen. Hazaüni üdvözlettel *herceg Odeschalchi Géza*, a nyitrai gazdasági egyesület elnöke.

Halálozás. Öszinte részvétellel értesülünk, hogy Érsekújvárott f. hó 26-án egyik gyermekkori barátunk *Kapisztory Károly* vaskereskedő, Kapisztory Ferenc volt orsz. képviselő egyetlen fia élete 34. évében elhunyt. A boldogult általános tiszteletnek örvendett Érsekújvárott nem csupán vagyona, de közlekedő barátságos modora és magas műveltsége miatt. Kapisztory Károly több évet töltött külföldön, nevezetesen Londonban, Sheffieldben, hol atya őt nem kimélve semmi költséget különösen a szakmájába vágó dolgokban művellette. Honnan visszatérve átvette atyjának messze elágazó virágzó üzletét. Csendes, béka természetű, széles ismeretével homlokgyeget ellenkező szerény fellépése, humannus emberszeretete szélesebb körökben is közkedveltséggel férfitvá tette. Nyujtsa a közérzésű némi enybet igazán elárvult szüleinek!

Az illavai tűzkárosultak javára a következő legújabb adományok folytak be: Bende Imre püspök 200 frt, Kubinyi György képviselő 100 frt, gyűjtés 101 frt, Szalavszky főispán, ki e hó 24-kén a helybeli esperes vendégszeretetét élvezvén, szenttanuja volt a borzotató helyzetnek, 50 frt, Főszolgabíró gyűjtése 70 frt. A mint hírlék, a földmívelési miniszter ingyenes építőfával fog szolgálni a számkölköknök.

Telhetetlen papzsák. A mai egyházzpolitikában az ellenfelek nem egyszer dobják oda ezt az elkes mondatot argumentumul a kath. papságnak, mintha ellenállásának legfőbb mozgatója a pénz, a veszendő stóladji volna. Az a sajtó, melynek korruptciójáról epp most értekezett „Magyarország”, nem lát egyebet a küzelemben, mint anyagot, mint pénzszomjat a küzdők részén, s írja azt sokszor olyan egyén, ki a papzsák pénzén, a papi jótékonyágon nevelkedett. Hol vannak ilyenkor azok az ifjak, ezeken és ezeken, kik papi támogatás nélkül soha fel nem nevelkedtek volna állásbeli férfiakká; hol vannak azok az ezeken és ezeken, akik naponként ostromolják a papzsákot kerő, könyörgő levelekkel? Jaj, mikor a kath. papzsák, fél-Magyarországnak a fenntartója és eltétője elvekert, változhatatlan vallási elveit küzd, akkor ezeket a hangját nem halljuk, akkor a jótéteményekkel elhalmozott emberek nem találják szót jótéveők védelmére, hogy megmagyarázák a lelketlen skriblereknak a papság magatartását. Nem találkoztunk meg egygyel se, aki mondta volna, irta volna, hogy az a papzsák, már t. i. ahol van és a kinek van, jobban szolgál másoknak, mint birtokosának; hogy az is csak megeredemlett fillérekkel telik; hogy ezen épültek az ország kulturintézményei és hogy azon kívül vannak elvek is, melyeket nem papzsákért, de önmagokért védelmezni kell. Csak ilyen jellemzőkben korbán, mint a mostani, lehetséges az, hogy a kath. papságnak állásához való hűséget s a katholicizmus örökérvényű tanaiért való küzdelme miatt vagjanak ilyen hitványiságot az arcába. A kiknek a lelkek a sárhoz tapadt, azok másban se tudják feltételezni az onzetlen küzdelmet az eszmékért. Wie der Scheim ist, so denkt er.

Földomlás. Nyitra-Ujlakon Krizsán Mária hugával és lányával mult szombaton agyagért ment. A két első dacára a szigorú közégi tilalomnak az egyik mélyebbre vajt fulkeben kezdett ásni. Amint onnan kimenni akartak, egyszerre a föld leomlott s mind a kettőt maga alá temette. Szerencsére egy Nyitráról arra menő fuvaros a kint álló lányka kiabálása által figyelmeztette őket a biztos haláltól megmentette. Mind a kettő komolyabb sérteleteket szenvedett.

Aba-Lehotán f. hó 22-én este 5

orrvadász lesbe ment. Hazafelé indulva az egyiknek fegyvere véletlenül elsült, és az egész töltés egy másiknak, Chlebcsnek combjába fúródott, azon keresztulment, combhúsát teljesen szétszaggatta. Még az éjjel szállították a nyitrai kórházba. A vizsgálat megindított.

Sikkasztó póstamester. Mosskó Károly nyitra-ujlaki póstamester több rendbeli család és sikkasztás elkövetése után, a mult heten nyomtalanul eltűnt és Amerikába szökött. — A helyszíni vizsgálat e hó 22-én tartott meg Ujlakon, midőn is Mosskó ellen az elfogatási parancs kiadott és országos köröztetése elrendeltetett. — Az el-sikkasztott összeg még egész biztosan nincs tudva, azonban már eddig is jelentékeny mennyiségű mintegy 2000 frtra menő hivatalos pénz hiánya lón megállapítva. — A hűtlen hivatalnok jónak látta Amerikába szökni, legalább onnan lehet gyanítani, mivel a vizsgálat megindításakor nevének, kit 3 gyermekevel itt hagyott, level érkezett Bremából, — melyet a vizsgálat biztosan azonnal lefoglalt is. — Beszélük, hogy hamis utalványokkal szerzett utiköltséget, melyek Nyitra-Ujlakon állitogal feladattak, s általa ismert címek más postánál kifizetve lőnek. Miből gyanítani lehet, hogy cinkostársa is lehet. A vizsgálat még nincsen befejezve.

Az első permetezés időszaka küszöbén nem győzzük szőlőgazdáinkat eléggé sürögősen figyelmeztetni, hogy a permetezést, melyet különben a magas ministerium már kötelezőleg is elrendelt, kellő időben fogantositani el ne mulassák, mert csak ekként vehetik elejét a veszedelmes szőlőragály, a peronospora terjedésének. A permetezők beszerzése dolgában jó lesz óvatosságnak lenni, mert sok rossz permetező kinalnak mostanában mindentel. Melleleg említjük fel, hogy a jó permetező közt a legjobbnak találtuk a Mauthner budapesti magkereskedő „Unicum” nevű permetezőjét, mely igen könnyen jár, kitünően permetez, soha el nem romlik és a mellett a legolcsóbb is, a mennyiben az egész permetezőnek ára 14 frt 75 kr.

Közgazdaság.

A nyitrai gazdasági egyesület új ügyésze. Szulyovszky Gusztáv lemondván a nyitrai gazdasági egyesület ügyészi állásáról, helyére az igazgató választmány dr. Guttvil Pált választotta meg.

A csikók fölhlajtása a nyitrai gazdasági egyesület csikó-kezelőjére május hó 6-7-ikén fog megtörténni. A bejelentők fölkeretnek, hogy csikók átadásánál egy hatósági állatorvos által aláirt bizonyítványt igazolják, miszerint csikók teljesen egészségesek s az illetékes közegben a lovak közt semmiféle ragályos betegség nem uralkodik. Nyegeden a legelőre való bocsátásnál két állatorvos fog szigorú vizsgálatot teljesíteni. A mely csikón a ragályos betegség legkisebb gyanuja látszik, a legelőre nem bocsátatik. Bejelentések május hó 5-ig fogadattanak el.

A lótenyésztőket újból figyelmeztetjük azon körülményre, hogy a május hó 6-7-én Érsekújvárott megtartandó nagy lovasáron sok külföldi lokereskedő fog megjelenni. Erdekükben all tehát eladandó lovakat itt bemutatni.

A románival kötött vámszerződés ellen. A nyitrai gazdasági egyesület egy a kereskedelemügyi miniszterhez intézett feliratban tiltakozik a román vámszerződésre vonatkozó sérelmes törvényjavaslat becikkelyezése ellen s föl-szólítja az összes hazai gazdasági egyesületeket, hogy hasonlóképen cselekedjenek.

Felelős szerkesztő: dr. Tóth János.
Kiadó és laptulajdonos: Huszár István.

Ki a Szigetbe!

Ez most a jelszó, mióta városunknak ezen kellemes, szép és üdítő levegőjű, regényes ligetje divatos ruhába öltözött. A legszebb asszony is büszke lehetne akkora érdeklődésre, aminővel a Sziget néhány hét óta dicsekszik. Rendbehozott és újonnan letesített sétautjain városunk legfinnyepeltebb hölgyeit láthatni. A férfiak természetesen itt keresnek és találnak lelekvidítő szórakozást. Szóval a Hamupipókeből királynő lett, a nyitrai üdülő helyek királynője.

Ki a Szigetbe mindennap május 6-ik napjától kezdve.

Ekkor lesz az ünnepélyes megnyitás

zenével, tűzijátékkal, a kikötő fölavattatásával, a hajóraj vizrebocsátásával

s más egyéb meglepő látványosságokkal.

Előleges megnyitás vasárnap ápril hó 29-én.

Az árnyas Sziget kényelmes berendezett vendéglőjében és kávéházában a nap minden szakában kaphatók jó ételek és italok, reggeli és oszonnai kávé, frissen fejt tej és aludt tej, fagyalt és jeges kávé.

A regényes Sziget május 1-ső napjától kezdve gyógyhely,

mert kellemes sétányai mellett GYOMOR, TŰDŐ és GÉGEBAJOK elleni ásványvizet poharanként is kaphatók.

Zártkörű társaságok számára külön helyiségek állnak rendelkezésre. — Tánccmulatságok céljaira egy díszes nyitott tánchelyiség épül.

Hazamenetelre omnibusz és bérkocsi nappal és éjjel rendelkezésre áll.

Nyitra, 1894. ápril hó.

Jozsits Gyula, vendéglős.

VASUTI MENETREND

Érvényes 1894. évi május hó 1-től.

Budapest ny. p. u. - Marchegg - Bécs.										Bécs - Marchegg - Budapest ny. p. u.										Tót-Megyer - Nagy-Bélic.											
Száma					Száma					Száma					Száma					Száma											
Sz.	Gy.	Gy.	Sz.	Sz.	Gy.	Gy.	Sz.	Sz.	Gy.	Gy.	Sz.	Sz.	Gy.	Gy.	Sz.	Sz.	Gy.	Gy.	Sz.	Sz.	Gy.	Gy.	Sz.	Sz.	Gy.	Gy.	Sz.	Sz.	Gy.	Gy.	
Bpest ny. p. u. ind.	6:00	7:30	8:00	9:20	9:35	10:25	10:35	5:45	6:55	9:30	Bécs o. m. á. v. ind.	8:30	11:00	8:20	9:40	9:15	4:00	Bécs Staatsbahn ind.	11:00	9:00	9:15	4:00	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Rákosszentmihály p. u.	6:15	7:45	8:15	9:35	9:50	10:40	10:50	6:00	7:10	9:45	Stadlan ind.	8:45	11:15	8:35	9:55	9:20	4:15	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26					
Palota	6:27	7:57	8:27	9:47	10:02	10:52	11:02	6:10	7:20	9:55	Bécs n. cs. á. v. ind.	8:55	11:25	8:45	10:05	9:30	4:30	N-Surány	5:41	12:12	5:12	7:37	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Dunakesz	6:38	8:08	8:38	9:58	10:13	11:03	11:13	6:20	7:30	10:05	Gansersdorf ind.	9:05	11:35	8:55	10:15	9:40	4:45	Ondrohó	5:55	12:27	5:26	7:52	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
God	6:57	8:27	8:57	10:17	10:32	11:22	11:32	6:30	7:40	10:15	Marchegg ind.	9:15	11:45	9:05	10:25	9:50	4:55	Komjáth	6:09	12:38	5:36	8:03	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Vác	7:11	8:41	9:11	10:31	10:46	11:36	11:46	6:40	7:50	10:25	Dévényújfalú ér.	9:25	11:55	9:15	10:35	10:00	5:05	Ivanka	6:48	1:11	6:08	8:35	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Verőce	7:25	8:55	9:25	10:45	11:00	11:50	12:00	6:50	8:00	10:35	Szokolca ér.	9:35	12:05	9:25	10:45	10:10	5:15	Nyitra ér.	7:08	1:28	6:25	8:52	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Visegrad átkeles	7:44	9:14	9:44	11:04	11:19	12:09	12:19	7:00	8:10	10:45	Dévényújfalú ind.	9:45	12:15	9:35	10:55	10:20	5:25	Sarluska-Üzbégh	7:52	1:56	7:10	9:37	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Nagyváros	7:58	9:28	9:58	11:18	11:33	12:23	12:33	7:10	8:20	10:55	Lamaas	9:55	12:25	9:45	11:05	10:30	5:35	Szomorfalú	8:23	2:21	7:40	10:07	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Zebegény	8:12	9:42	10:12	11:32	11:47	12:37	12:47	7:20	8:30	11:05	Voroshid	10:05	12:35	10:15	11:35	11:00	5:45	Ludány	8:53	2:43	8:10	10:17	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Alsószob	8:26	9:56	10:26	11:46	12:01	12:51	13:01	7:30	8:40	11:15	Pozsony ér.	10:15	12:45	10:25	11:45	11:10	5:55	Nagy-Tapolcsány	9:30	3:07	8:47	10:24	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Szob	8:40	10:10	10:40	12:00	12:15	13:05	13:15	7:40	8:50	11:25	Galgócz-Lipótv. ér.	10:25	12:55	10:35	11:55	11:20	6:05	Bossány	9:52	3:25	9:09	10:32	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Esztergom esavarg.	8:54	10:24	10:54	12:14	12:29	13:19	13:29	7:50	9:00	11:35	Zsolna ér.	10:35	13:05	10:45	12:05	11:30	6:15	Chinorán	10:14	3:43	9:31	10:39	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Garamkövesd	9:08	10:38	11:08	12:28	12:43	13:33	13:43	8:00	9:10	11:45	Szokolca ind.	10:45	13:15	10:55	12:15	11:40	6:25	Ny-Zsambokréth	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Esztergom-Nána ér.	9:22	10:52	11:22	12:42	12:57	13:47	13:57	8:10	9:20	11:55	Pozsony ind.	10:55	13:25	11:05	12:25	11:50	6:35	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Balassa-Gyarmat ér.	9:36	11:06	11:36	12:56	13:11	14:01	14:11	8:20	9:30	12:05	Szokolca ind.	11:05	13:35	11:15	12:35	12:00	6:45	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Esztergom-Nána ind.	8:21	9:51	10:21	11:41	11:56	12:46	12:56	8:30	9:40	12:15	Pozsony ind.	11:15	13:45	11:25	12:45	12:10	6:55	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Köbölkút	8:35	10:05	10:35	11:55	12:10	13:00	13:10	8:40	9:50	12:25	Szokolca ind.	11:25	13:55	11:35	12:55	12:20	7:05	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Kürth	8:49	10:19	10:49	12:09	12:24	13:14	13:24	8:50	10:00	12:35	Szokolca ind.	11:35	14:05	11:45	13:05	12:30	7:15	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Pécbete	9:03	10:33	11:03	12:23	12:38	13:28	13:38	9:00	10:10	12:45	Szokolca ind.	11:45	14:15	11:55	13:15	12:40	7:25	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Údvart	9:17	10:47	11:17	12:37	12:52	13:42	13:52	9:10	10:20	12:55	Szokolca ind.	11:55	14:25	12:05	13:25	12:50	7:35	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Ersekújvár ér.	9:31	11:01	11:31	12:51	13:06	13:56	14:06	9:20	10:30	13:05	Szokolca ind.	12:05	14:35	12:15	13:35	13:00	7:45	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Ersekújvár ind.	9:45	11:15	11:45	13:05	13:20	14:10	14:20	9:30	10:40	13:15	Szokolca ind.	12:15	14:45	12:25	13:45	13:10	7:55	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Tót-Megyer ér.	9:59	11:29	11:59	13:19	13:34	14:24	14:34	9:40	10:50	13:25	Szokolca ind.	12:25	14:55	12:35	13:55	13:20	8:05	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Nagybéliz ér.	10:13	11:43	12:13	13:33	13:48	14:38	14:48	9:50	11:00	13:35	Szokolca ind.	12:35	15:05	12:45	14:05	13:30	8:15	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Nagybéliz ind.	10:27	11:57	12:27	13:47	14:02	14:52	15:02	10:00	11:10	13:45	Szokolca ind.	12:45	15:15	12:55	14:15	13:40	8:25	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Tót-Megyer ind.	10:41	12:11	12:41	14:01	14:16	15:06	15:16	10:10	11:20	13:55	Szokolca ind.	12:55	15:25	13:05	14:25	13:50	8:35	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Ersekújvár ind.	10:55	12:25	12:55	14:15	14:30	15:20	15:30	10:20	11:30	14:05	Szokolca ind.	13:05	15:35	13:15	14:35	14:00	8:45	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Údvart	11:09	12:39	13:09	14:29	14:44	15:34	15:44	10:30	11:40	14:15	Szokolca ind.	13:15	15:45	13:25	14:45	14:10	8:55	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Perbete	11:23	12:53	13:23	14:43	14:58	15:48	15:58	10:40	11:50	14:25	Szokolca ind.	13:25	15:55	13:35	14:55	14:20	9:05	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Kürth	11:37	13:07	13:37	14:57	15:12	16:02	16:12	10:50	12:00	14:35	Szokolca ind.	13:35	16:05	13:45	15:05	14:30	9:15	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Köbölkút	11:51	13:21	13:51	15:11	15:26	16:16	16:26	11:00	12:10	14:45	Szokolca ind.	13:45	16:15	13:55	15:15	14:40	9:25	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Esztergom-Nána ér.	12:05	13:35	14:05	15:25	15:40	16:30	16:40	11:10	12:20	14:55	Szokolca ind.	13:55	16:25	14:05	15:25	14:50	9:35	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Balassa-Gyarmat in.	12:19	13:49	14:19	15:39	15:54	16:44	16:54	11:20	12:30	15:05	Szokolca ind.	14:05	16:35	14:15	15:35	15:00	9:45	Nagy-Bélic	10:28	3:56	9:45	10:53	Budapest ind.	9:50	7:30	9:20	Tót-Megyer ind.	5:10	11:50	5:01	7:26
Esztergom-Nána in.	12:33	14:03	14:33	15:53	16:08	16:58	17:08	11:30	12:40	15:15	Szokolca ind.	14:15	16:45	14:25	15:45	15:10	9:55	Nagy-Bélic	10:28</												